

การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Development Administration of Thai Gem and Jewelry Industry According to The Sufficiency Economy Philosophy

สุวรรณา สิริอรัมสกุลและ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารการพัฒนา (2) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารการพัฒนาและ (3) แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ข้าราชการระดับสูงในภาครัฐ ผู้บริหารระดับสูงในอุตสาหกรรมอัญมณี จำนวน 12 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีขนาดย่อม ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างและแบบสอบถาม โดยใช้วิธีบรรยายแบบความเรียงและวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบโดยใช้สถิติพรรณนา เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ (1) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีสะท้อนสภาพเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยที่มีข้อจำกัดหลายประการ ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการประกอบด้วย หลักการบริหารแบบ 4 M และ POSDCORB แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยและ แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณี ประกอบด้วย: แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; หลักการบริหารงาน; การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย; การพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยและ; ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย (3) แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิดการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; แนวคิดพัฒนาอุตสาหกรรม; แนวคิดกระบวนการบริหาร POSDCORB MODEL และ แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

คำสำคัญ: การบริหาร, การพัฒนาอุตสาหกรรม, อัญมณีและเครื่องประดับไทย, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This mixed method research are to study: (1) The problems and difficulties of management in developing gems; (2) Factors that are beneficial to support in developing gems. And (3) the management method in developing gems and jewelry industry according to the philosophy of sufficiency economy. Twelve key informants in qualitative research are senior government official and chief executive of this industry. The quantitative research questionnaires were used to collect data from 205 owners or chief executive from small to large business in Bangkok. The descriptive statistics are used to analyze data. The structured in-depth-Interviews were performed with 12 key informants consisting of high level officials and top executives of gems industry. Research results found that: (1) The problems and difficulties in managing and developing this industry according to the philosophy of sufficiency economy are as follows: World and Thai economic situation; Factors that could support business are 4Ms and POSDCORB could be used as managerial model, which could develop this industry according to the philosophy of sufficiency economy; (2) Factors that could support business management accordingly consist of the philosophy of sufficiency economy, business administration principle, development and management of Thailand industry, the development of gems and jewelry industry in Thailand, the philosophy of sufficiency economy in developing and managing gems and jewelry industry in Thailand; (3) Developing and managing model for gems and jewelry industry in Thailand has 4 elements: Managerial model according to the philosophy of sufficiency economy, developing model, processing management model (4M and POSDCORB Model) and Result-Based management.

Keywords: management , Industry development , Thai gems and jewelry, philosophy of sufficiency economy

ความนำ

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2550-2554 หากเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกต่อภาษีทางอ้อม (Gross Domestic Product--GDP) GDP จะพบว่า มูลค่าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับมีส่วนเฉลี่ยต่อ GDP อยู่ราวร้อยละ 3.45 ซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยสูง อัญมณีและเครื่องประดับเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยในอันดับที่ 4 รองจากอุปกรณ์และส่วนประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบรถยนต์ และยางพารา ในปี 2554

ประเทศไทยมีมูลค่าการค้าอัญมณี และเครื่องประดับรวมทั้งสิ้น 32,951 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นการนำเข้ารวม 20,650 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และส่งออกรวม 12,301 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมกว่า 1.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.31 ของแรงงานทั้งหมดในประเทศ บทบาทของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมทั้งในเรื่องของจำนวนสถานประกอบการและการจ้างงาน จากการสำรวจสำมะโนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับพบว่า มีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยทั้งหมด 15,777 แห่ง ร้อยละ 2.41

หรือผู้ประกอบการจำนวน 380 รายเป็นกิจการขนาดใหญ่ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 97.59 หรือเป็นจำนวน 15,397 ราย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (โครงการจัดทำสำมะโนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย, 2553)

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 เพื่อขึ้นำการพัฒนาผู้ประกอบการไทยและอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยภายใต้แผนแม่บทฯ เสนอว่าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกและมูลค่าเพิ่มสูงมาก มีการใช้ฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมในสัดส่วนที่สูง และประเทศไทยได้รับการยอมรับในเรื่องฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ นอกจากนี้อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ยังถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่มีโอกาสในอนาคต บทบาทของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในอนาคตจะต้องก้าวไปสู่ผู้ผลิตระดับโลก และควาดำเนิน (positioning) เป็นแหล่งแปรรูปสร้างมูลค่าสินค้า เป็นตลาดซื้อขายอัญมณีระดับอุตสาหกรรม และสำหรับผู้บริโภค รวมไปถึงเป็นแหล่งวัตถุดิบอัญมณี สำหรับกลุ่มผู้ผลิตในภูมิภาค

ในปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจของไทย ได้รับผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงและ ข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยจากภายนอก ด้านราคาน้ำมัน ทิศทางของอัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยน ตลอดจนภัยธรรมชาติที่ยากจะคาดการณ์ได้ และภาวะชะงักงันทางการเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้จ่ายและการลงทุนของภาครัฐ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ได้ส่งสัญญาณว่าจะยังคงมีผลต่อเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป และกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณี ทั้งขนาดย่อม ขนาดกลางและขนาดใหญ่ของไทยด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีบทเรียน

วิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540-2541 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยขาดความพอประมาณ ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องยิ่งสำหรับภาครัฐที่จะกำหนดนโยบายการบริหารเศรษฐกิจภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุความเป็นอยู่ที่ดีและมี คุณภาพของประชาชน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง (ประสพโชค มั่งสวัสดิ์, 2550, หน้า 129) ธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ทั้งขนาดย่อม ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิสัยทัศน์ขององค์กรและกำหนดแผนกลยุทธ์และการวางแผนธุรกิจในระดับต่าง ๆ ด้วยการคำนึงถึงการทำธุรกิจอย่างพอประมาณ หรือสัดส่วนกำไรที่เหมาะสมและยั่งยืนในระยะยาว ความไม่ เหตุผลด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างซื่อตรง ไม่เบียดเบียนพนักงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมของคนรุ่นถัดไป และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรือหากเลี่ยงไม่ได้ก็พยายามลดความเสี่ยงให้มากที่สุด เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน (วรรณา ประยุตต์วงศ์, 2549, หน้า 173-174)

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด และนโยบายของรัฐบาล มาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

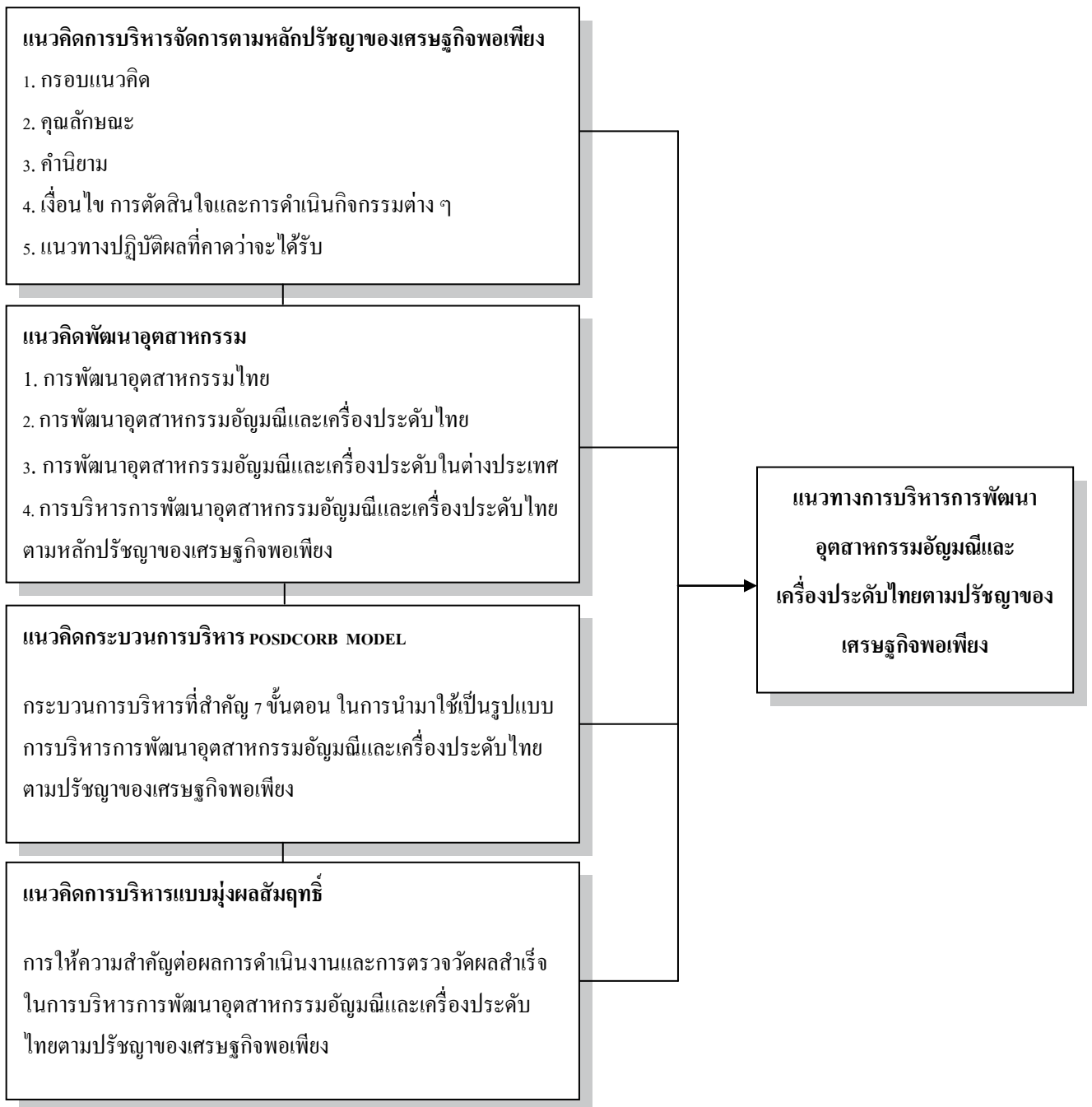
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ (1) แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหาร (วรรณา ประยุกต์วงศ์, 2549) (3) แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (4) แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและ

เครื่องประดับไทย (Deming, 1986) และ (5) แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย (ประสพโชค มั่งสวัสดิ์, 2550)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยกำหนดประเด็นความสำคัญของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทำการสังเคราะห์ให้เหลือเฉพาะประเด็นที่มีน้ำหนักเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย (1)

การศึกษาเอกสาร (documentary study) รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

(2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดย

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เป็นการวิจัยหลักในขั้นการศึกษาการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ (3) การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม

ความคิดเห็น และใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารการพัฒนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ข้าราชการระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 12 คน

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีขนาดย่อม ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยในกรุงเทพมหานครสุ่มอย่างง่าย จำนวน 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง จำนวน 4 ข้อ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการช่วยกำหนดแนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่พัฒนามาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีขนาดย่อม ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยในกรุงเทพมหานคร โดยในแต่ละแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ข้อมูลด้วยตนเองมีการบันทึกการสัมภาษณ์ และการตอบคำถามบางประเด็นในแบบสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยสรุปจากคำสัมภาษณ์ นำมาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร จัดทำเป็นร่างแนวทางในการศึกษาการดำเนินงานการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย จากนั้นใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้าราชการระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าของธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีและผู้เชี่ยวชาญภายนอกตามที่กำหนดไว้ สำหรับความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ในการศึกษาการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย (1) สภาพปัจจุบันของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยมีข้อจำกัดหลายด้านทั้งจากปัจจัยภายนอกด้านราคาน้ำมัน อัตราดอกเบี้ย อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ปัจจัยภายในประเทศได้แก่ ภาวะทางการเมืองและความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ (2) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการ (4M) และ POSDCORB ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย (3) แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยและ (4) แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย (1) แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) หลักการบริหารงาน (3) การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (4) การพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยและ (5) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย

3. แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) แนวคิดการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวคิดพัฒนาอุตสาหกรรม (3) แนวคิดกระบวนการบริหาร POSDCORB MODEL และ (4) แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรม กล่าวว่า ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ไทย โดยสัดส่วนมูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่อมูลค่าการส่งออกรวม มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับกลางและสูง อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการพึ่งพาการนำเข้า ชิ้นส่วน องค์ประกอบ ทู่นและเทคโนโลยีจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูงเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้ ยังต้องอาศัยความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจากขั้นตอนการใช้แรงงานไร้ฝีมือค่าแรงต่ำและทุนเป็นหลักการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย เป็นไปในลักษณะของการเพิ่มมูลค่า (value added) ในกระบวนการผลิตมากกว่าการสร้างคุณค่า (value creation) ความสามารถในการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่การสร้างคุณค่ายังมีน้อยมาก เนื่องจากขาดการสั่งสมองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพภายในให้สามารถต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้มา (endogenous efforts) ขาดการยกระดับห่วงโซ่แห่งคุณค่า (value chain) รวมถึงขาดการประสานความร่วมมือกัน (synergy) ด้วยนวัตกรรม องค์ความรู้ และเทคโนโลยี ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว จากการแข่งขันที่ใช้แรงงานไร้ฝีมือค่าแรงต่ำและทุนเป็นหลัก เป็นการสร้างคุณค่า ด้วยนวัตกรรม องค์ความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพความท้าทาย ความเสี่ยงโอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้น และเพื่อเป็นการยกระดับการสร้างความสามารถของประเทศไทยในการแข่งขันระดับโลกต่อไปนอกจากนี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยในอดีต เป็นการมุ่งพัฒนาไปที่คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเชิงเศรษฐกิจ คือ กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ที่ใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งในเชิงเศรษฐกิจอย่างไรก็ตาม พบว่า สังคมไทย

โดยรวมยังคงเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมถึงขาดการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาประเทศอย่างไม่สมดุล อาจกล่าวได้ว่า การมุ่งเน้นการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในเชิงเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ไม่สามารถก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ จึงจำเป็นต้องสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้น โดยเร่งพัฒนาและยกระดับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในมิติอื่น ๆ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ อันประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมในมิติเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมในมิติเชิงพัฒนาสังคม และอุตสาหกรรมในมิติเชิงพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาคอุตสาหกรรม โดยรวมของประเทศ และเนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งสี่ส่วนนี้ มีความเชื่อมโยง และเกี่ยวพันกัน ดังนั้นการพัฒนาจำเป็นต้องบูรณาการให้เกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมในภาพรวม โดยจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมในมิติต่างๆ ที่นอกเหนือจากคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในมิติเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศที่มีความสมดุลเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ระหว่างคลัสเตอร์อุตสาหกรรมทั้ง 4 มิติ และเชื่อมโยงเข้ากับการพัฒนาในมิติอื่น ๆ ของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ทั้งศักยภาพของอุตสาหกรรม ตลอดจนแนวโน้มและกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มอุตสาหกรรม และกำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์นำร่อง เพื่อเป็นตัวอย่างแนวทางการพัฒนาทั้งในสาขาที่มีศักยภาพภายใต้กลุ่มอุตสาหกรรมในแต่ละมิติ (potential industries) และต่อยอดไปสู่แนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรม

สาขาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญสำหรับประเทศไทย (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการ (4M) และ POSDCoRB ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Gulick and Urwick. (1937) กล่าวว่า POSDCoRB มีความครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการองค์การในทุกด้าน ที่จะทำให้การดำเนินงานไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัดที่สุด ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (staffing) การอำนวยการ (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting) การงบประมาณ (budgeting) (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อารี วิบูลย์พงศ์ ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์และคณะ (2551) กล่าวว่า การบริหารองค์การ คำถามย่อยในด้านนี้ ประกอบด้วยคำถามรวม 13 ข้อ การบริหารตลาด คำถามย่อยในด้านนี้ประกอบด้วยคำถามรวม 19 ข้อ การบริหารการเงิน คำถามย่อยในด้านนี้ประกอบด้วยคำถามรวม 15 ข้อ การบริหารการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีการผลิต คำถามย่อยในด้านนี้ประกอบด้วยคำถามรวม 48 ข้อ การบริหารการจ้างงาน คำถามย่อยในด้านนี้ประกอบด้วยคำถามรวม 17 ข้อ การบริหารวัตถุดิบ คำถามย่อยในด้านนี้ประกอบด้วยคำถามรวม 20 ข้อ และ การบริหารสวัสดิการชุมชน คำถามย่อยในด้านนี้ประกอบด้วยคำถามรวม 9 ข้อ (4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Deming (1986) กล่าวว่า

ขั้นตอนของการปฏิบัติจะต้องได้รับการตอบสนอง
การทำงานจากกลุ่มคนที่ทำงานด้วยกันร่วมกันทำจึง
จะประสบผลสำเร็จ การที่จะทำการพัฒนาคุณภาพ
เพื่อเพิ่มผลผลิต (productivity improvement)
อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แล้วจำเป็นที่
จะต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจนที่ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานมี
ความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน เมื่อพิจารณาถึง
กระบวนการในการปรับปรุงผลผลิตแล้วกล่าวได้ว่า
มีความคล้ายคลึงกับกระบวนการ เพื่อการแก้ปัญหา
เพราะเป็นลักษณะการที่องค์กรมุ่งเน้นที่ความ
พยายามเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยทั่วไปแล้ว
กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงตามวงจร PDCA
ประกอบด้วย (1) Plan (การวางแผน) หมายถึง การ
วางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึง
การกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่ง
รวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
จากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วย การกำหนด
เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน Plan
การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการ
ดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนด
ผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนด
งบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าวอาจ
ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การ
ดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถ
คาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความ
สูญเสียต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ (2) Do (การปฏิบัติตาม
แผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจ
ประกอบด้วย การมีโครงสร้างรองรับ การดำเนินการ
(เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ) มี
วิธีการ ดำเนินการ (เช่น มีการประชุมของ
คณะกรรมการมีการจัดการเรียน การสอน มีการ
แสดงความจำนงขอรับนักศึกษาไปยัง
ทบวงมหาวิทยาลัย) และมีผลของการดำเนินการ (3)
Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การ

ประเมินผล อาจประกอบด้วย การประเมินโครงสร้าง
ที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการ
ดำเนินงาน และการประเมินผลของ การดำเนินงาน
ตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าว
สามารถ ทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบ
แผนการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการ
ประเมินตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ
อีกชุดมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้องคิด
เครื่องมือหรือแบบประเมิน ที่ยุ่งยากซับซ้อนและ (4)
Act (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมิน
มาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการ
ประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการ
ปฏิบัติงานใดที่ควร ปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่ดีอยู่
แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบ การ
ดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการใน
ปีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยควรต้องดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปลี่ยนแปลงองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการบริหารจัดการความรู้ โดยการสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารการสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยต้องดำเนินการจัดการความรู้ในองค์กร โดยการสร้างและนำกระบวนการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. นโยบายของภาครัฐในการจัดหาแหล่งวัตถุดิบ ส่งเสริมการนำเข้าวัตถุดิบจากแหล่งต่าง ๆ ให้หลากหลายมากที่สุด

4. นโยบายของภาครัฐในการเข้าหาแหล่งเงินทุน โดยภาครัฐสนับสนุน สถาบันเงินทุนที่เอื้อต่อผู้ประกอบการ

5. นโยบายของภาครัฐในการขยายตลาดและการออกแบบ สร้างเอกลักษณ์เป็นผู้นำด้านแฟชั่นอัญมณีและเครื่องประดับ

6. นโยบายของภาครัฐในเรื่องการกีดกันทางการค้า การปรับลดสิทธิพิเศษทางการค้า GSP และมีการใช้มาตรฐานการกีดกันทางการค้ามิใช่ภาษี

7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่ดี ให้ความสำคัญกับเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพ (efficiency) และผลิตภาพ (productivity) ซึ่งเป็นรากฐานการเติบโตของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และนำการบริหารจัดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. การออกไปรับรองมาตรฐานสินค้าและคุณภาพ โดยหน่วยงานวิเคราะห์ที่ได้มาตรฐาน เช่น สถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

2. การขาดแคลนแรงงานต้องมีการสอนในระดับอาชีวศึกษามหาวิทยาลัย

3. ข้อมูลข่าวสารการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ

4. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตให้แม่นยำ ลดการสูญเสีย

5. ช่องทางสำคัญในการจำหน่ายสินค้า การยกระดับ การจัดงานแสดงสินค้า BANGKOK GEMS AND JEWELRY ให้เป็นที่รู้จักในระดับโลก

เผยแพร่ความเป็น “ศูนย์กลางพลอยสีของโลก” “ศูนย์กลางอัญมณีของโลก”

6. สร้างจิตสำนึกและแรงจูงใจ (awareness & incentives) ในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพแก่ผู้ประกอบการและแรงงาน

7. ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายบริหาร แบบผสมผสาน กล้าตัดสินใจ โดยยึดประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก

8. บูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ที่ต่างฝ่ายต่างทำเนื้องานหลายส่วนซ้ำซ้อนกัน ขาดความเชื่อมโยงในการกำหนดยุทธศาสตร์

9. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยต้องกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในการบริหารองค์กรให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ

10. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยต้องดำเนินการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือและเครื่องอุปกรณ์รวมทั้งสถานที่ที่จะเอื้ออำนวยให้กระบวนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยซึ่งถูกปรับเปลี่ยนเป็นองค์กรแห่งการจัดการความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยควรต้องดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดลองใช้และทำการประเมินแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ควรมีการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการทดลองใช้การบริหารการพัฒนา
อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากผลการวิจัย
เพื่อสร้างเป็นมาตรฐาน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุของ
แนวทางการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณี
และเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง

4. ควรมีการวิจัยพัฒนาการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ โดยนำวัตถุดิบพลอยที่เป็นเอกลักษณ์ของ
อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยสร้าง
เอกลักษณ์ และตราสินค้าให้ผลิตภัณฑ์ไทย

5. ควรมีการวิจัยการบริหารการพัฒนา
อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยควรต้อง
ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไป
ทดลองใช้และทำการประเมินแนวทางในการนำไปสู่
การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ

6. ควรมีการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดความสำเร็จ
ของการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและ
เครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในการทดลองใช้การบริหารการพัฒนา
อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากผลการวิจัย
เพื่อสร้างเป็นมาตรฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โครงการจัดทำสำมะโนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย. (2553). *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 30(1), มกราคม - มีนาคม 2553.
- ประสพโชค มั่งสวัสดิ์. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณา ประยุกต์วงศ์. (2549). *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทางเลือกเพื่อการบริหารธุรกิจที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- อารี วิบูลย์พงศ์และทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. (2551). *โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและ
วิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง*. ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร คณะ
เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, Mass: Massachusetts Institute of Technology.
- Urwick, F. L. & Gulick, H. L. (1937). *Paper on the science of administration*. New York: Institute of
Public Administration.

